

Hrvoje Petrić, *Koprivnica u 17. stoljeću: okoliš, demografske, društvene i gospodarske promjene u pograničnom gradu, Samobor: Meridijani, 2005., 346 str.*

Mnogo je riječi rečeno i mnogo je tinte proliveno oko pojma multidisciplinarnosti u historiografiji. Česti su pozivi za multidisciplinarnim pristupima i takvim sagledavanjima tematika, a isto se tako u našoj historiografiji mogu razabrati zanemarivanja tih poziva. Ipak, svako malo možemo prepoznati plod rada jednog od onih radnika u našoj historijskoj znanosti koji se odaziva na takve pozive, te nam pruži uvid u svoja istraživanja u obliku knjige koja ispunjava naše želje za multidisciplinarnošću. Radi se, naime, o knjizi Hrvoja Petrića, *Koprivnica u 17. stoljeća: okoliš, demografske, društvene i gospodarske promjene u pograničnom gradu*. Djelo je izdano 2005. godine u Samoboru, u izdanju izdavačke kuće Meridijani, a predstavlja jednu od rijetkih knjiga koja pokriva kulturni, intelektualni i društveni razvoj. Uz to je nužno navesti kako se radi o jednoj od malobrojnih knjiga naše historiografije u kojoj je značajan prostor posvećen razvoju okoliša, čime ovo djelo zalazi u prostor ekohistorije – povijesne discipline koja se kod nas iz godine u godinu sve više razvija i raste.

Hrvoje Petrić je zaposlen kao docent na Odsjeku za povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, te je autor nekoliko zapaženih knjiga koje se bave poviješću manjih geografskih cjelina, poput *Povijest Torčeca* (2000.), *Novi Zrin* (2001.), *Općina Gornji Knežinec* (2004.), i drugih knjiga. Što se tiče povijesti Koprivnice,

već je prije izdavanja ove knjige posvetio značajan dio svog znanstvenog rada toj problematici, prvo kao koautor monografije *Koprivnica – izabrane teme* (1995.), a kasnije kao autor djela *Koprivnica na razmeđu epoha (1765.-1870.)* (2000.). Na kraju ovog uvodnog dijela svakako valja istaknuti da je predsjednik Društva za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju.

Samo je djelo podijeljeno na sedam većih poglavlja, od kojih se svako dijeli na manja potpoglavlja. Prvi je dio *Uvod* (7-23), u kojem se autor osvrće na izvore, gdje se oni mogu pronaći, te na stanje njihove istraženosti (kraći osvrt na dosadašnju historiografsku produkciju vezanu za Koprivnicu 17. stoljeća). Na kraju uvoda se nalazi kraće potpoglavlje u kojem je obrazložena sama tema knjige i metodologija rada. Autor navodi da je sedamnaesto stoljeće iznimno važno, jer su se hrvatske zemlje „tijekom 17. stoljeća nalazile u tri imperijalna sustava – habsburškom, osmanskom i mletačkom, što znači da je proučavanje ovih prostora u 17. stoljeću nužno vrlo zahvalno promatrati u spomenutim regionalnim kontekstima.“¹ Dalje autor navodi da je zanimljivo i značajno za stvaranje novih povijesnih spoznaja proučiti zbivanja oko gradova i utjecaja koje su imperijalni sustavi imali nad njima i lokalnom populacijom.²

Iduće poglavlje *Pogranični grad i njegov okoliš u vremenu* (25-58) upozna nas s okolišem Koprivnice. Ovo se poglavlje bavi ekohistorijom, jer se ovdje govori o prirodnim čimbenicima koji su utjecali na razvoj grada, poput reljefa, vode, životinja, vegetacije, itd. Nakon ovog ekohistorijskog poglavlja slijedi poglavlje *Toponimi Koprivnice i okolnih naselja na kartama 17. stoljeća* (59-77), gdje je naglasak na kartografiji. Daje se prikaz karata regije, te se spominju razni toponimi sedamnaestostoljetnih gradova koprivničke regije. *Ljudi i gibanja u pograničnom gradu (demografske promjene)* (79-98) je poglavlje u kojem se obrađuje demografski segment teme. Tako se ovdje iznose podaci o broju stanovništva, krštenja, vjenčanja, socijalnoj topografiji (koju je gotovo nemoguće pratiti, iako je kroz izvore moguće saznati nešto o etničkoj strukturi) i migracijama. U poglavlju *Antropizacija prirode pograničnoga grada* (99-118) autor se opet vraća upotrebi metoda ekohistorije, te prikazuje međuodnos čovjeka i prirode, uz što dodaje opis slijeda urbanizacije prostora.

U najopsežnijem poglavlju, *Između vojnog i civilnog života. Društvene i gospodarske promjene na granici* (119-276), autor se bavi ne samo vojnom poviješću već i trgovinom, a zatim se objašnjava nastanak i razvoj Koprivnice kao slobodnog kraljevskog grada te objašnjava pojava i kasniji razvoj cehova. Koprivnica je prikazana kao jedno od važnih trgovačkih i gospodarskih središta. Osim toga saznajemo o vjerskim običajima i važnosti uloge Crkve u

1] Petrić, 2005., 20.

2] Petrić, 2005., 20.

kraju. Čitatelj se zatim upoznaje s kulturnom aktivnošću i pridaje važnost prosvjeti, točnije koprivničkoj gimnaziji i kasnije tzv. koprivničkim intelektualcima, ali i studentima i njihovom ulogom u razvoju intelektualnog i kulturnog gradskog kruga.

Na kraju knjige slijede *Zaključci*, sažetak na njemačkom jeziku, popis izvora i literature, vrlo opsežni prilozi, te pogovor i kratak životopis autora. U pogovoru je autor zapisao kako je 17. stoljeće ključno za opstanak Koprivnice, a uz to postavlja pitanje: „Jesu li već u 17. stoljeću bili postavljeni odnosi koji će dugo utjecati na grad, na današnjicu pa i na budućnost?“³

Na kraju prikaza valja zaključiti da ovo djelo ostaje pokazatelj kako se baviti poviješću na multidisciplinarni način, ono predstavlja snažan nastavak istraživanja utemeljenih u suvremenim historiografskim tendencijama, a ciljano čitateljstvo i stručna publika bi ga svakako trebala nagraditi svojom pažnjom.

3| Petrić, 2005., 344.

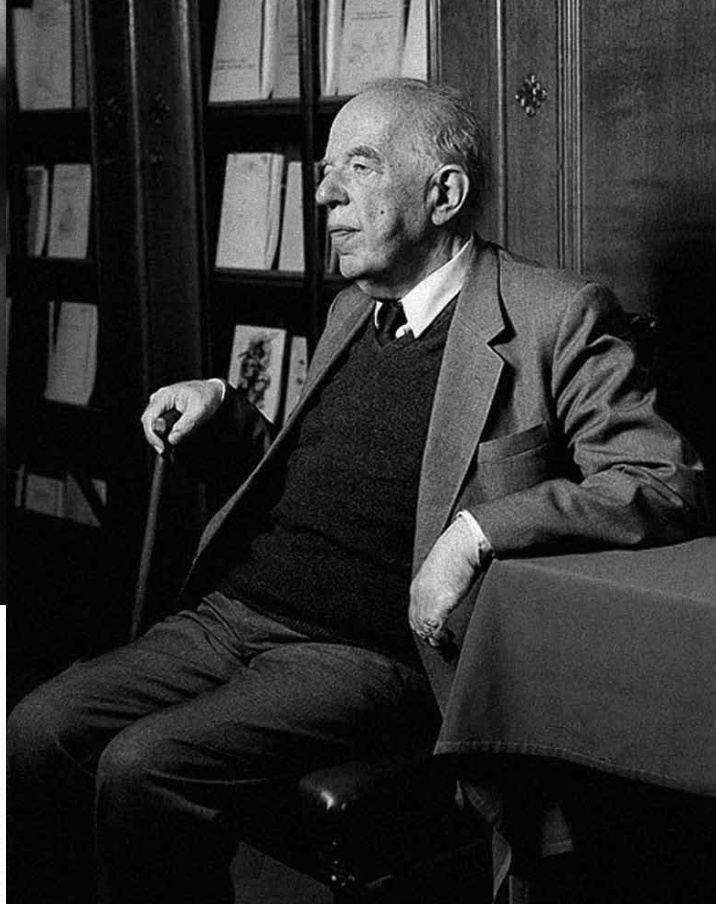
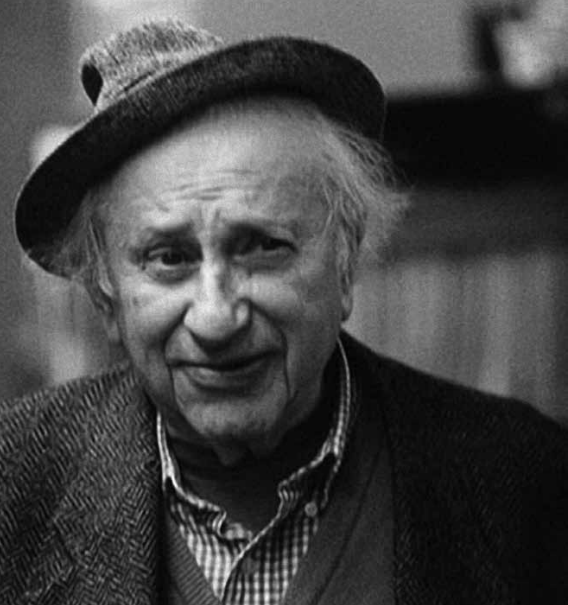
Vanja Dolenc

[povijest]

Božena Vranješ-Šoljan, *Stanovništvo Banske Hrvatske (Demografska slika Banske Hrvatske u kontekstu društveno- povijesnih promjena od 1850. do 1910.)*, **Zagreb: Educa, 2009., 301 str.**

Mnoge današnje tekovine dugujemo upravo devetnaestom stoljeću. Nazivamo ga i „dugim“ devetnaestim stoljećem. Glavni razlog tomu leži u vremenskom okviru koje prožima, no to nimalo ne umanjuje neke od temeljnih promjena na društvenim, političkim i kulturnim razinama, ali ni promjenu načina života stanovništva. Upravo je to i glavna nit vodilja knjige o *Stanovništvu Banske Hrvatske* – analiza političkih, društvenih i gospodarskih uzroka koji su utjecali na promjene u stanovništvu civilne Hrvatske i Slavonije. Jedan od motiva autorici za analizu jest dinamičnost političkih zbivanja u drugoj polovici 19. stoljeća. Ona je nesumnjivo utjecala na demografska zbivanja navedenog prostora koja zbog povećanja broja stanovnika i produženog trajanja života možemo nazvati *demografskom revolucijom*, a povezana je sa sličnim procesima u srednjoeuropskom i europskom prostoru.

Počevši od općeg popisa iz 1850/51. pa do prvog modernog popisa stanovništva iz 1857. godine itd. (obrađeni su još popisi iz 1869., 1880., 1890., 1900. te 1910. godine) autorica na shematizirani način prikazuje karakteristike i ukazuje na važnost svakog od popisa. Shema se sastoji od političkih i gospodarskih promjena u međupopisnim razdobljima koja su nužna podloga za shvaćanje svakog od popisa. Dodatno izrađene tablice i grafikoni

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 6/7 2009.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti
godina VI, broj 6/7, 2009.

Glavna i odgovorna urednica

Nikolina Sarić

Uredništvo

Tomislav Bradolica, Vanja Dolenc,
Nikolina Sarić, Filip Šimetin Šegvić,
Andreja Talan

Urednik pripravnika

Stefan Treskanica

Redakcija

Tomislav Bradolica, Vanja Dolenc,
Nikolina Sarić, Filip Šimetin Šegvić,
Andreja Talan, Stefan Treskanica

Recenzenti

dr. sc. Damir Agičić
dr. sc. Zrinka Blažević
dr. sc. Jasna Galjer
Tomislav Galović, prof.
dr. sc. Ivo Goldstein
mr. sc. Hrvoje Klasić
dr. sc. Petar Korunić
dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić
dr. sc. Mirjana Matijević-Sokol
dr. sc. Zrinka Nikolić Jakus
dr. sc. Drago Roksandić

Lektura i korektura

Vedrana Janković
Marko Pojatina
Zoran Priselac

Dizajn i priprema za tisak

Tomislav Vlainić
Lada Vlainić

Prijevod sažetaka na engleski jezik

Tomislav Brandolica
Marko Lovrić
Marija Marčetić

Prijevod sažetaka na njemački jezik

Azra Plićanić-Mesić, prof.
Filip Šimetin Šegvić

Prijevod sažetaka na francuski jezik

doc. dr. sc. Zvezdana
Sikirić-Assouline
Zrinka Miladin

Izdavač

ISHA Zagreb
– Klub studenata povijesti

Tisak

Kerschhoffset

Naklada

Tiskano u 300 primjeraka

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo
stavove autora i ne predstavljaju
nužno stavove i mišljenja uredništva
i izdavača. Izdanje časopisa ostvareno
je uz novčanu potporu Filozofskog
fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.
Cijena časopisa iznosi 7,00 kn.

Adresa uredništva:

ISHA Zagreb
– Klub studenata povijesti
(za: Redakcija „Pro tempore“),
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3,
10000 Zagreb

E-mail:

pt.redakcija@gmail.com
nikolina.sar@gmail.com

